

## A savoi tengeri csata

Contributed by Imi  
2005. February 23. Wednesday 19:30

There are no translations available1942. augusztus 7-én egy addig ismeretlen feldrajzi név bukkant fel a hadijelentésekben, hogy aztán felfigy, jászszerevel le se kerüljék az újságok címlapjairán.

Á

A 6475 km<sup>2</sup>-es területű Guadalcanalon - mely a Salamon-szigetek egyik legnagyobb tagja - a partraszállás 1. Amerikai Tengerészgyalogos Hadosztály káprnyedőn foglalta el az ÁrpátiQ repülőteret és az azt átvéz, 73 km<sup>2</sup>-es feldsívot. A terület megtartásáért viszont annál kegyetlenebb kázzdelem indult, mely hamarosan a csendes-óceáni háború kimenetelét döntően befolyásoló anyagcsatáivá vált. Míg a sziget egéni harcok szízeit vévték meg, addig odalent három komolyabb szárazföldi ásszecsapás, a káprnyez vízekén pedig átt nagyszabású tengeri átközlet is lezajlott. Utábbiak sora rágtán egy olyan kezdétt a Savás nevű sziget kázzelében, melynek végeredménye hidegzuhanást hatott az amerikai vezérrakra: 1812-óta nem szenvedett el ilyen súlygyenteljes vereséget az Egyesült Államok haditengerésze nyílt tengeri csatájban.

Á

A VÉRES SZIGETCSATÁK NYITÁNYA AZ "PRTORONY" HADMpVELET  
1942. augusztus 8-án ájkor a tenger Guadalcanal kárrá tinfekete volt. A csillagok vastag felhők márgá rejtöztek. A távolodó zivatar utájjátokaként a messzeségből mennydörgés morajlása hallatszott, mialatt súlyos esőcseppek kopogtak a fedőzetek lemezein. A jírqrázó cirkáilákon és rombolákon a fájradt amerikai vagy ausztrál tengerészek hunyorogva bámultak a szuroksáttát ójszakába. Akkor máj második napja voltak teljes riadókészültségekben. Ezalatt a kegyetlen trápusi nap hályagosra gette bqráket. A gépházakban a helyzet mág pokolibb volt, hiszen odalent a hqség napkázben elérte a 60 °C is. TQlák20-30 km-nyire, Guadalcanal szigetnek Lunga Point nevű foka kázzelében, bajtársaik teljes erőbedobással rakodták ki a tengerészgyalogosok felszerelését és utánpótlásait. Az elöz reggeltől partra gázolá 16000 fűnyerő - ott és a tengersizoros tőlpártján fekvő Florida-szigeten - gyorsan felmorzsolta a maroknyi japánbáit. Az akciós fparancsnoka, Turner ellentengernagy szerint: A " Watchtower" hadmvelet volt az első lépés ahhoz, hogy kiséprázák a japánokat a meghátdott területre. P azonban, akárcsak a legfelsőbb hadvezetésben mindenki, tisztában volt vele, hogy az ellenség nem fogja harc nélkül feladni káprnyen megszerzett szigetbirodalmát. Áj-Guineában - néhányn árrás hajásányira onnan - tább mint 100000 katonájuk állt ugrásra készen. Bomba- és torpedóvetők pedig máj kátszer csaptak le a Lunga Pointre és a Florida-szigeti Tulaginál sárgáIQDQ inváziós hajákra. Tájmadásaik során súlyosan megrongálták a rombolás és felgyjtottak egy szíllá-tájjá. Utábbi első llyesztésére végül maguk az amerikai rombolók kánszerültek. A hádfő kázzvetlen biztos-tájjára nyolc szájvetséges cirkáilá és 11 rombolást rendeltek, melyek három csoportra osztva qrádték. A legnagyobb hajáraj a kicsiny Savás-sziget felé, a szoros bejáratánál cirkált, míg a második onnan északra ratta átjt. A harmadik pedig felaláj házzott Tulagi és Lunga Point kázzátt. Az elsőbe az amerikai Chicago cirkáilás mellett mágt ausztrál cirkáilás - az Australia és a Canberra -, továbbá átt rombolás tartozott. A máj sodikba a Vincennes, a Quincy és az Astoria amerikai cirkáilákon ká-vál mágt nággy rombolás került. A harmadikban kátt káprnyőcirkáilás, az amerikai San Juan és az ausztrál Hobart, továbbá kátt rombolás volt. A hajás káttelék kázzvetlen parancsnokává az ausztrál Crutchley ellentengernagyot nevezték ki, akinek a hqsiségátt az első világháború jáltlandi csatájában Victoria Kereszttel jutalmazták. Az admirális zájszlájját az Australia árbocán lengette a szél. Sajnos az ájféli vältájsnáj sem Q, sem pedig hájjja nem volt ott a Savás dőre hájjz káttelékben. 20.30-kor ugyanis Turner ellentengernagy sárgQs megbeszélésre magához rendelte. A Lunga Pointre tartázkodó McCawley szíllá-tájjá felé indul

Crutchley 21.30-kor jelzőst káldátt a Chicago parancsnokjnak, Bode sorhajókapitánynak: Vegye át az Qrjratot! Bode, aki a hajóoszlop legvégén haladt, hirtelen a megbízott káttelátköparancsnok szerepében találta magát. A Savárás Ácszakra cirkálás hőt hajóval viszont senki sem tudatta, hogy Crutchley elhagyta helyét. Az ellentenger-nagy nem tartotta szákságesnek tudatni velük tívözásit, mert feltételezte, hogy japán tívadás esetén felfüggetlen erkönt fognak ánnállan cselekedni. Hogy ez alatt mit is értett, arra sosem adott kielégő-tq magyarizatot. Crutchley - a rágtánnzések há-vekönt - kálánben sem hitt az elqre elkész-tett, aprákosan kidolgozott haditervekben, mint ahogy arra sem vette a fíradtságot, hogy személyesen találkozzon a beosztott amerikai hajóparancsnokokkal. Pedig Fiji partjainál, mialatt inváziás erkögyálekeztek nagy napja is lett volna rá, hogy legalább egyszer kezet rájzzon velük. A HAMIS BIZTONSÁG%RZET MEGBOSSZULTA MAGÁT

Egy hajóraj parancsnokájának átvátelekor az Áj elájjírásnak, a bevett szokások szerint a káttelátköre kellett állni. Bode sorhajókapitány viszont - kálánnás tekintettel a sáttáöben tártáönq ásszeátkázás kockázatára - feleslegesnek tartotta, hogy ilyen mádon azonnal elfoglalja az Australia helyét. A felalás cirkálás hajók ugyanis felfáráival kácsqbb amőgy is visszafordultak volna, Ács Á-gy a Chicago egyql az áre kerá lehetett. Mivel senki sem várt japán váfelszárni tívadásit, Crutchley elhászásit ács helyőnek átvátelekö kávetqen Bode, já megárdemelt pihenqre a kabinjába tőrt. Akárcsak kapitánytársai: Getting a Canberra, Ács Riefkhol - az Ászakon haladás káttelátkö vezetqje - a Vincennes fedőzetén. Utábbi egyőbkönt az egősz biztosá-tás csoport parancsnokhelyettese is volt. Ám az ellentengernagy mágsem tudatta vele, hogy cirkálásstá elhagyja a dőli hajórajt. Az Ászakiba tartó Quincy Ács Astoria kapitányai szintőn aludni mentek. A hajóparancsnokok tábbáöge, kálán tengernagy utasá-tás nálkál, másdofokóra mársákelte a harckőszálsáöget, Á-gy a legőnysáögek egyik fele vőgre-valahára ágyba kerá lehetett. Emiatt viszont egy 180 m hosszó cirkálán a megfogatkozott Qrszemekql egymástá já, ha kőhajá-tásnyi tájvolságra kerált egy-egy.

REJTÁLYES REPÁLPGÁP FELTPNÁSEK

Ráívdal az ájféli Qrsáögájtájt kávetqen az Ászakon haladás csoport egyik rombolásja riasztást adott le a hajók kátti kommunikáciás rendszeren: Riadás! Riadás! RepáIQgáöp Savás felett. Keletnek tart. A dőlen haladás Blue rombolás radarkezelqi is ászlelték egy ismeretlen gőpet. A Vincennes-en, a há-d távőben lávq parancsnoki kabinbá kiláöpq Riefkhol szintőn lájtott egyet. Mivel valamennyi navigáciás helyettőnye áögett, a sorhajókapitányt ez a tány arrá gyqzte meg, hogy csak saját lehet. Mágpedig valászánqleg a láögi fedezetet adás három amerikai anyahajó valamelyikőql. Hiszen kízártnak tartotta, hogy látezik olyan ápeszq piláta, aki kálánben ellensáöges hajók felett, karácsonyfákönt kivilájtott gáöppel merne repkedni! Ráadásul arrá is meg volt gyqzdve, hogy Turner Ács Crutchley ellentengernagy, áörtesálváön a tártáöntekrql - amennyiben kell - megteszik a száksáöges láöpáöket. A Quincy fedőzetén, melyrql ugyancsak láttak egy titokzatos gőpet, hasonlás kávetkeztésre jutottak. Turnerök rájdiásai azonban nem fogták a riasztást. A flotta által hasznáilt kácsá láökek akkoriban máög annyira megbázhatatlanok voltak, hogy nem csak a 30 km-re lávq McCawley-n nem hallották az ázenetet, hanem a káttelátkö semelyik hajóáj sem. Az admirálisok amőgy is egy máisik, bájr nem kevésbáö fontos problámával birkáztak. Fletcher altengernagy ugyanis, fältvőön három repáIQgáöp-hordozásját, elhatározta, hogy sáttáötedás után haladóktalanul visszavonul velük a veszélyes vizekrql. Az elqzq napok láögi csatájiban ugyanis háősz vadászgáöpet vesztett, ezőrt ágy á-táölte meg, vadászrepáql a továbbiakban májr arra is káöptelenek, hogy saját anyahajókat megvádjáök a japán torpedávetqk elszájt rohamaitá. A partra kerált tengerászgyalogosok, valamint a kirakodással bajlásdás szállá-tás hajók, egy csapásra magukra maradtak. A rájuk záödult probléma megoldásán rájgásdás admirálisok e kavardásban elmulasztották Qrjratóás káttelátköket arrá áörtesá-teni, hogy saját anyahajók májr messze járnak, Á-gy bármilyen a társáöben felbukkanás repáIQgáöp csak a japánoká lehet!

ELLENSÁG A LÁTHATÁRON!

Turner asztáján táíbb jelentés is féáádt, melyek Guadalcanal irányjába tartás japán hajókrá szájmoltak be. Az elsöt rágtánn az ellensáöges flottabázisnál, Rabaulnál lesben állás S-38-as amerikai tengeraltájrá káláöde, mikor 7-őn dőlután felfá 5-kor ászlelte kifutásukat. Aztán 8-áj dőlelqtt, ahogy Bougainville partjaihoz áörkeztek, káöt ausztrál Lockheed Hudson jájrqrqgáöp is felfedezte qket. Utábbi jelentés azonban csak alkonyatkor áörkezett meg Turner Ács

Fletcher hajásira. Ezért utábbi máj nem káldhetett ki felderítőgépet, hogy utájjájjanak a há-rnek. Helyette inkább - hogy mentse a csendes-ácéni anyahajás flotta 3/4-ét kitevő kájján-tmányt - haladókitalanul biztosságos vizekre indult. Természetesen magával vitte a ká-sáretet alkotás egy csatahajás, hat nehőzirkájjás és a 16 rombolás is. Turner mágsem aggódott a jelentésekben szereplő, "mindössze" három cirkájjás, három rombolás, ká ellítás hajás és egy ágyőnaszáj megjelenése miatt, mert magában is elég erősnek érezte magát ahhoz, hogy elzze Qket. Tetejébe - ki tudja miért? - mályen meg volt rála győzde, hogy azok nem is a partraszállás erők ellen indultak, hanem a tálak 250 km-re, északnyugatra fekvő Santa Isabel-sziget jás vódott, természetesen kikötőbe, Rekata Bay-be tartanak, hogy ott áptátsenek ki Guadalcanal ellen egy elretölt lágitámaszpontot. 8-án kora dőlután - mágis biztos ami biztos - azt a parancsot adta, hogy egy PBY Catalina hidroplán derá-tse fel a kájjányt. Továbbá arra, hogy az Ásj-Hebridákon állomásozás B-17-es nehőzbombázás haladókitalanul támadják meg a kájjéibe merőszkedett japán hajáskat. A partraszállás kájjájjéi teendő kájjében azonban Q és tájjrse száopen el is feledkezett a kiadott utasítások vőgrehajtásának ellenőrzéséről. Emiatt nem ártóitek sem arról, hogy a PBY felszállása motorhiba miatt megdősült, sem arról, hogy a nágymotorosok nem találják meg a jelzett kájjében az ellenséget. Rájadással a tenger-nagynak az mág vőletlenél sem fordult meg a fejében, hogy a felderítő-pilásák - a 3000 Kies magasságban és a pájjás levegőben - eleve rosszul szájják és, és pontatlanul határozzák meg a hajáskat. A gyorsan haladó ellenséges kájjékkben ugyanis valójában hőt cirkájjás és egy rombolás volt. A kialakult helyzet tőves megátálásához mág nagyban hozzájjárt a tengernagyok nyőzottsága is. A haditanácsba 23 árakor betoppán Vandergrift vezőrnagy, az 1. Tengerészgyalogos Hadosztály parancsnoka szerint: Mindketten olyan pocsékul nőztek ki, mint akik rágtájj beadják a kulcsot!

#### A JAPÁN ERP

Má-g az amerikai vezetők azon tájjrengtek, hogy mi tővők is legyenek lőgi fedezet nélkülél, addig az ájj leple alatt 45 km/h-s sebességgel nyolc japán hadihajás nyomult be a savás szoros nyugati vőgőbe. A Chokai, Aoba, Kinugasa, Furutaka és Kako nehőz-, valamint a Tenryu és Yubari kájjnyqccirkájjáskből továbbá egy rombolásból tájjsszeállított kájján-tmány ájjőn Mikawa altengernagy állt. P Rabaulban 7-án dő kájjrájj ártóit a Guadalcanali inváziásról. Rágtájj ellentájjadást tervezett, de a 14. hadsereg parancsnoka az egőszet a szájjvetsőgesek ájj-guineai offenzá-vájját leplez, megtávesztő akciásnak bőlyegezte, és leállított minden kezdemőnyezést. Tokiában, a flotta főparancsnokájggán hasonlőan reagáltak. Mikawa vőgőél egyenesen a "mindenhatás" Yamamoto tengernagyhoz fordult, aki bázva alárendeltje jás megőrzésében - felőlbá-rájva mindenkit -, parancsot adott neki a cselekvőre. A sebtőben tájjszakapart felszáni kájjékk dőlután futott ki a 30 árás, kájjel 1000 km-es őtra. Mint májj tudjuk, mozgásuk nem maradt titokban. A napkeltekor Bougainville kájjjelőbe ártőz csoport hajásinak Mikawa parancsot adott, hogy elkerőlendő a feltőst, szásrdjanak szót. Hiájbavalőan, mert 11 ára tájjban az ausztrál felderítő kággis észlelték Qket. A japán parancsnokot ez nem tájjntorótta el. Elhatározza, hogy mindent egy lapra feltőve vilőgos nappal, teljes sebességgel tovább folytatja őtájtt Guadalcanal felő. Ágy szájjolta, hogy ájjfő kájjrájj árt őda és vájratlanul le tud csapni az amerikaiakra. Mivel bájjtrakő a szerencse, a lőgi fedezet nélkülél, ellenséges terőlet felő merőszkedő, Mikawa-főle kájjékk, minden továbbbi komplikáciás nélkülél meg is kájjzelő-thette cőjjájtt. A cirkájjáskről katapultált felderítő hidroplánok szemőlyzete hamarosan jelentette, hogy a gyanőtlán amerikai felszáni hajás kájj csoportra vájva tevőkenykednek. Mivel a társőgben rájjdiásai ellenséges repőlőgőp-hordozás kő fogalmazásájtt figyelték meg, mindenköppen Qt igazolta, hogy a tájjadást májj elejőtt fogva ájjszakájra tervezte. Merősz dőjjntő volt, hiszen sebtőben tájjszakapart flottillájjjának hajás eddig mág sosem harcoltak egy harc kájjékkben. De báz-zott tengerőseiben, akik viszont mesterei voltak az ilyesfőle akciásnak. A csájsszájj flottájnjil ugyanis májj tá-z őve - minden májjsnáj jobban koncentrájjtak az ájjszakai hadmőveletek tájjkőletes begyakorlásájra. Radarjuk ugyan egyájttaláj nem volt, de kájjállőleges ájjjellájttás kőszőllőkeikkel (infra kőszőllő 1942-ben!!!) az Qrszemek kájjjel 9 km-ről is kőpesek voltak az ellenségg felfedezésőre. Sajájtt hajás kőmőnyőre vőjjrájj és őfehő győqket festettek, ennek segőtsőgővel meg tudájtt azokat kájjállőnbájttetni májj hajásktől. A hadmozdulatok kájjében az egymájsskőjjti kommunikáciás főnyőjellekkel tájjrtőnt, ágy nem fenyegette Qket sem a lehallgatás, sem a bemőrtő veszőlye. A kősqbb há-resső vájtt keskeny ájjájttő,

az Őgynevezett "RÁcsen" ŐjtviharzÁ³ japŐjnek olyan kitqnQ fegyverrel is rendelkeztek, melynek 1942-ben nem akadt pŐjrija a szŐjvetsŐgesek arzenŐljŐjban. A "Long Lance" kŐ³dnevt, oxigŐnhajtŐsŐ torpedŐ³t 610 kg-os robbanŐ³fejjel lŐjttŐjk el. A hatalmas acŐlszivar hatŐ³tŐjvolsŐjga elŐrte a 13 km-t, sebessŐge pedig a 90 km/h-t. Szemben az amerikai cirkŐlŐ³kkal, a japŐjnek hasonlŐ³ osztŐjlyŐ³ hadihajŐ³i rendelkeztek torpedŐ³vetQ-csŐjvekkel (oldalankŐnt 6-6 db-al), melyek - lŐvŐ³n ideŐjlisak az Ő³szakai rajtaŐ³tŐ³sekhez - ebben a csatŐjban alaposan megnŐjveltŐk tqzerejŐ³ket.

FŐ³NYŐ³-ZŐ³-N Ő³JFŐ³L UTŐ³N

Augusztus 8-Őjn 23.13-kor Mikawa Ő³fent parancsot adott felderŐ³tQgŐpek indŐ³-tŐjŐjra. A Chokai, az Aoba Ő³s a Kako nehŐ³zcirkŐjilŐ³k katapultjai egy-egy Mitsubishi F1M "Pete" tŐ³pusŐ³ biplŐjint repŐ³-tettek a levegQbe. A kŐ³tŐ³lŐ³ses hidrolŐjnok feladata az volt, hogy derŐ³-tsŐk fel, majd pedig vilŐjgŐ³-tŐ³bombŐjkkal jelezzŐk az ellensŐges hajŐ³k helyzetŐ³t. BQ egy Ő³rŐjval kŐ³sQbb, ezek a teljesen kivilŐjgŐ³-tott kŐ³tfedelqek repŐ³ltek el a szŐjvetsŐgesek hajŐ³i felett. MiutŐjn jelentettŐk a lŐjtottak, Mikawa tisztŐjba kerŐ³lt az ellensŐg elhelyezkedŐ³sŐvel Ő³s kŐ³telŐkŐ³nek teljes harckŐ³szŐ³ltsŐ³get rendelt el. A japŐjnek olyan kŐ³zel haladtak el a SavŐ³-sziget mellett, hogy a tŐjvolban jŐ³l lŐjttŐjk a Tulagi partjŐjnl Ő³gQ G. F. Elliot szŐjllŐ³-tŐ³hajŐ³t. Ő³ra 27-kor az Qrszemek egy amerikai rombolŐ³t fedeztek fel, mely tqilŐ³k 8 km-nyire, mit sem sejtve hŐ³zott keresztŐ³l a szŐjguldŐ³ hajŐ³k oszlopa elQt. A tengernagy negyedŐ³re mŐ³rsŐ³keltette a sebessŐget. AztŐjn parancsot adott rŐj, hogy vegyŐk cŐ³lba a rombolŐ³t. Mivel az semmi jelŐ³t nem adta, hogy Ő³szelte volna a japŐjnek, nem lQttek rŐj. A gyanŐ³tlan hajŐ³ egy percen belŐ³l 180 fokos fordulŐ³ba kezdett, majd 1 Ő³rakor Guadalcanal felŐ³ eltqnt a sŐ³tŐ³ben. KŐ³sQbb kiderŐ³lt, hogy az amerikai Blue rombolŐ³ volt az, mely ugyan rendelkezett radarral, kezelQi mŐ³gsem fedezettŐk fel a kŐ³zelben Ő³ilkodŐ³ ellensŐget. NŐ³hŐjny percre rŐj Savo-tŐ³ Ő³szakra egy mŐ³sik, tŐjvolodŐ³ rombolŐ³t lŐjttak. Mikawa kŐ³telŐke ezzel szerencsŐ³sen Őj is csŐ³szott az QrkŐ³dQ rombolŐ³k kŐ³zŐ³tt, Ő³s Ő³jra teljes gQzzel szŐjguldott a SavŐ³tŐ³ dŐ³lre haladŐ³ cirkŐjilŐ³k felŐ³. TorpedŐ³kilŐ³vŐ³sre felkŐ³szŐ³lni! - adta ki a parancsot. Egy percre rŐj, 1.33-tŐ³, lassan alŐjereszkedQ vilŐjgŐ³-tŐ³ bombŐj kezdtŐk nappali fŐ³nybe borŐ³-tani az ausztrŐj Ő³s amerikai hajŐ³kat. A hidrolŐjnok ezzel maradŐ³kitalanul teljesŐ³-tettŐk feladatukat. Az ejtQernyQn himbŐjilŐ³zŐ³ szerkezetek nem csupŐjn Lunga PointnŐj veszteglQ szŐjllŐ³-tŐ³kŐ³telŐk egy rŐ³szŐ³t tettŐk jŐ³l lŐjthatŐ³vŐj, hanem a Canberra Ő³s Chicago cirkŐjilŐ³kat, valamint a Patterson Ő³s a Bagley amerikai rombolŐ³kat is. Minden hajŐ³nak! TŐjmadŐj! - villogtŐj a jelzQiŐjmpŐj Mikawa Ő³jabb parancsŐj tŐjbbŐ³-tva.

PERGPTpZBEN A DŐ³LI HAJŐ³RAJ

A torpedŐ³k gyors egymŐjsutŐjban csobbantak a tengerbe, mialatt a tŐ³zŐ³rtisztek lQelemeket szŐjmoltak Ő³s irŐjnyiszŐjgeket kiabŐjltak. A pŐjncŐ³ltornyok sivŐ³-tva fordultak a megadott irŐjnyba, a lŐjvegcsŐjvek fŐ³rgŐ³n emelkedtek a kŐ³-vŐjnt szŐjgbe, kŐ³jzben pedig lŐjvedŐ³kek siklottak Ő³s puskaeros zsŐjkok huppantak az ŐjgyŐ³k hidegen csillogŐ³ zŐjvŐjrzatŐjba. 1.43-kor a Patterson egyik Ő³les szemq matrŐ³za felfigyelt a vetQcsŐjvek felvillanŐjsaira. HajŐ³k elQtŐ³nk! - rikoltotta. Az Ő³gyeletes tiszt tŐ³stŐ³t teljes riadŐ³t rendelt el. A rŐjdiŐ³s sem kŐ³slekedett Ő³s azonnal szŐ³tkŐ³rtŐ³lte az Ő³terbe: RiadŐ³! RiadŐ³! Idegen hajŐ³k az Ő³bŐj bejŐjratŐjnl! Az Ő³szakon haladŐ³ csoport - balszerencsŐ³re - Ő³ppen az irŐjnyvŐjltoztatŐjssal volt elfoglalva. A Vincennes navigŐjciŐ³s tisztjŐ³nek erre vonatkozŐ³ rendelkezŐ³se viszont csupŐjn 10 perc elteltŐ³vel jutott el minden hajŐ³ra. A recsegQ-sŐ³-polŐ³ kŐ³szŐ³lŐ³ekkel bajlŐ³dŐ³ rŐjdiŐ³sok - nem Ő³rtvŐ³n az eredeti kŐ³zlemŐ³nyt - azalatt mindenhol a parancs megismŐ³tlŐ³sŐ³rt rimŐjnkodtak. Nem csoda, hogy abban a pokoli hangzavarban elveszett a riasztŐj. Fogalmuk sem lehetett a felŐ³jŐ³k szŐjguldŐ³ veszedelemrQi. A dŐ³len haladŐ³knak mŐ³g ennyi esŐ³lyŐ³k sem volt a cselekvŐ³sre. A megkŐ³sett figyelmeztetŐ³t kŐ³vetQ mŐ³sodpercekben kŐ³t torpedŐ³ csapŐ³dott jobbrŐ³l a Canberra orrŐjba. VelŐ³k egyidejqleg - az orrŐ³l a tatig - 203 Ő³s 140 mm-es lŐjvedŐ³kek halŐjlos zŐjpora pŐjisztŐjzta vŐ³gig a 14 Ő³ves cirkŐjilŐ³t. A vŐjrhatŐ³ gyors vŐjlasz helyett a Canberra ŐjgyŐ³i nŐ³mŐj maradtak. RiadŐ³ztatott tŐ³zŐ³reinek tŐ³bbsŐ³ge ugyanis mŐ³g nem Ő³rkezett meg szolgŐjlati helyŐ³re. A legszebb ŐjlmŐjbbŐ³ felugrasztott Getting sorhajŐ³kapitŐjny Ő³lmos tagokkal botorkŐjlt fel a parancsnoki hŐ³-dra, ahol a bentlŐ³vQkkel egyetemben, szinte azonnal megŐ³ltŐk a kŐ³vetkezQ sortqz grŐjnjŐj. A bemŐ³rtiszt tŐjvolsŐjgokat kiŐjltott a hangcsQbe, de addigra mŐj a tqzvezetQ kŐ³zponban tartŐ³zkodŐ³k is valamennyien halottak voltak. Az Ő³jabb, fedŐ³zeteket ŐjttŐjrlQ lŐjvedŐ³kek egyenesen a gŐ³phŐjzban robbantak. A Canberra alig kŐ³t perc alatt legalŐjbb 28 talŐjlatot kapott, Ő³s fŐ³redqlve

Iángolás, megbánult roncsai; viltozott. A Patterson rombolás, melyről a riasztás elhangzott, ugyan gyorsan elérte a teljes harckészültséget, ám keveset tehettek. 1.51-kor, nyolc perccel azután, hogy a Canberra "bekapta" az első találatokat, a kereszreflektorok fénysugarai bekerült. A becsapásdát 203 mm-es gránátok azonnal harcközpontelenné tették a kő 127 mm-es ágyúját, és felgyújtották az előszár-tett IQszeres-lájdíjat. A robbanásvesztély ellenére a Patterson megmaradt lávegeivel bátran viszonzta a tüzét, de nem versenyezhetett az ellenség nagyobb gránátok és IQtávolsági fegyvereivel. 60 lávecsőből egy sem érte el a célt. A Bagley rombolás torpedóindítási helyzetbe manőverezett, ám hiába, mert a kezelők családostán látták, hogy az acélszivarak gyújtászerkezetei nincsenek a helyükön. Bode sorhajókapitány a Chicagó, kitérve az álmot szeméiből, kabinjából rádióparancsot adott, hogy IQjenek ki világá-tágránátokat. Okos ártlet volt. De fénysugarai borított, ellenséges hajók helyett a kőzben a hádra igyekvő Bode csak azt láthatta, hogy az első kő sortoz nyolc lávecsőből hűtőcsőrtárral kőtt mondott. Mielőtt máig felérhetett volna, Mikawa "acélcsőpáji" máj csak karnyújtásnyira voltak. Torpedók jobbra! Kő torpedó jobbra! - áváltátt fel valamelyik Qrszem. 1.47-kor az egyik, 4 m-es lyukat ácpve a cirká-lás orrába, becsapódott. A kővetkező egytumban pedig, gránátok sávtettek el a hajás felett. Az egyik telibe taláلت az előrbocot. A tüzés repeszek és a roncsdarabok megélték vagy megsebesítettek 25 tengerészt, de a robbanások korántsem tették harcközpontelenné a Chicagót.

A hajásgöpek és a páncéltornycok ugyanis sörtetlenek maradtak. És a kárelhárta is gyorsan megszüntette a vízbe tért. A hajás fő lávegei azonban ennek ellenére sem tűzeltek. Ugyanis ágy a tüzvezető radarok, mint a hagyományos optikai távolságmérők, nem találtak célokat. Nagy sokára mágis megpillantottak egyet, mely kereszreflektorával a tengert párszázta. A tűzterek nyomban irányzékba vették a fénysugarait. A 127 mm-es ágyú 25 lávecső adtak le, mire végül a fénysugarak a hajás nyomtalanul eltűnt. Mikawa egyetlen rombolásja volt az, mely hirtelen biztosította a cirká-lás, nehogy az Qrjárató amerikai rombolás onnan meglepi a célt. Bode ájabb világá-tágránátokat lávetett ki. A megbízhatatlan szerkezetek elenyésző része mekkédt, ám azt megmutatták, hogy tább ellenséges hajás nincs a kőzben. Erre a parancsnok - nagy kockázatot vállalva - felkapcsoltatta a kereszreflényesárkat. Kőrbepárszázta azok is csak a sőtét vízfelület taláلتák. 2.05-kor a fedélzetmester mindössze annyit árt a hajásnaplába: A tűz és teljesen megszünt. Ellenséges hajók semerre sem láthatók. A Chicago tovább folytatta útját nyugat felé. Ártetetlen mőrt, mert a vődtelen szállás-hajók áppen ellenkező irányban voltak. A tábbi cirká-lás pedig - melyeknek szintén segétságre lett volna száksággá - tőlk ászakra tartózkodott. Zavarodottságból vagy pánikból - esetleg mindkettőtől - Bode semmit sem tett azőrt, hogy utájnájájon annak, hogy a japánok mit mvelnek arrafelő. Mi tább, máig csak figyelmeztést sem káldetett a tőlk 16 km-re hajászás ászaki rajnak. Majdnem ugyanilyen zavarba ejtő a Scott ellentengernagy vezette harmadik hajóraj tőtlenkedése. Hajás fel és alá jártak a szorosban, miközben ágyet sem vetettek a tőlk 30 km-nyivel zajlás csata tőpájábnak felvillanásaira. Scott-tá utálagos magyarázatkőnt elfogadták, hogy a távoli fénysugarakat az elvonulás zivatar villámájsainak tulajdonította. A szávetéséges hajókon ká-lábnben is teljes volt a zőzavar. A McCawley fedélzető Turnernek fogalma sem volt rála, hogy mi tártőnik pontosan. Mindössze annyit tudott, hogy katasztráfa előtt állnak. Ezőrt elsősorban fedezet nélkál maradt csapat - és teherszállás biztonsága járt a fejőben. Crutchley és az Australia meg tő messze voltak attál, hogy időben odaőve tőnylegesen a segétsággákre lehettek volna. Az ellentengernagy ezőrt átközben, rádiásn osztogatta parancsait, melyek viszont, a helyzet pontos ismerete nélkál, csak fokozták a fejtelenséget.

#### MIKAWA CIRKÁ-LÁI TOVÁBB PUSZTÁ-TOTTAK

A dőli csoport megtizedelése és szátszársája alig hat percig tartott. Utána Mikawa teljes gőzzel, ászaknak fordította flottilláját, hogy az ott lavróz, májisik ellenséges rajjal is elbájjon. A manőver kőzben hajószlopa vőletlenél kettő vőlt. Ám máig ez is a malmáira hajtotta a vizet, mert ágy áppen ollásba tudták fogni a - kőzelgő vőgzető mit sem sejtő - három nehőzcirká-lás és a kő rombolás. Világá-tást! - adta ki a parancsot az altengernagy. A Chokai reflektorai pengékőnt hasítottak a koromsáttőbe. A fénysugarakban rádióttőn láthatóvá vőlt az Astoria, a Quincy és a Vincennes, melyek teljesen gyanőtlánul, csupán 25 km/h-s tempással haladtak. Utábbi hádjájn máj ott volt Riefkhol sorhajókapitány, akit az ágyeletes tiszt máj akkor riasztott, mikor a távolban meglátták a

Chicago cirkálás Által fellépett világgé-tárgyainkat. Feltételezve, hogy a dőli csoport, holmi kordonon átszúzni igyekvő, japán rombolóra vadászik, a kereszreflektorok a legkevésbé sem nyugtalanították. Ezért csupán arra utasította rádiósájt, hogy adja le: Kapcsolják ki a fénnyeket! Barátok vagyunk. 1.48-kor az Astoria Qrszemei cirkálásjuk kényszerűen kénytelenben elszárguldtá torpedákat fedeztek fel. A parancsnoki állásába berobogás Greenman sorhajókapitány megdöbbentve látta az hallotta, hogy lámpái a 2. sortárat adják le. Társait tisztje, Truesdell korvettkapitány, aki egészen ájja a makacsodás tqzvezető radarral vesződt, ugyanis a helyen volt, mikor az ellenséges reflektorai befogták a haját. Hallván a torpedákra és látván, hogy az elsősorjának az Astoria elött csobbantak, társait parancsot adott a tqz viszonzására. Utána ráigátta elrendelte a teljes harckészültséget is. Greenman, akárcsak a Chicago hádjain Bode, persze semmit sem értett. Ki rendelte el ariadét!? Ki a fene adott tqzparancsot!? Próbáltek, nem látták, hogy saját hajáinkra lőddnek!? Társait

számtess! De azonnal! - ordibálta. Truesdell-nek kénytelen megfigyelője izgatottan jelentette: Uram, ezek Nachi-osztályú cirkálók! Semmi kérésre, hogy japán cirkálók! A társait tisztje azonnal a hádra telefonált. Az ottani háradás a gy adta át a zenet: Mr. Truesdell azt kéri uram, hogy az ágre szerelmére, adjon vágre tqzparancsot! Egy szemhunysnyival kérésre az ájabb ellenséges sortqz grájnitjai kénytelenül a hajóorr elött csapádtak be. A gejraként magasba szökő, hatalmas vátárcsók vágre meggyóztak a parancsnokot. Társait tisztje folytatni! Teljes gózzal elre! De már kérés volt. Az 5. sortqz lámpái az Astoria kénytelen találták telibe. Az ott felgyójtott hidrógen elsórenden kívül gé-tott cölponntá tette. A grájnitok robbanásait rázkádták cirkálók egymás után nómultak el a páncéltornyok lámpái, aztán a hajógépek is leálltak. A fedélzeten felrobbanás lószerkészlettel társait pokollá vältözött az egészen mindenségre. A személyzet márgsem adta fel a harcot. Az ájgyók elnómulásáig kilenc sortárat adtak le. A lámpáikkal hájrom is eltalálta Mikawa zászlóshajóját, a Chokait. A grájnitok kénytelenül egy a tárcápszobában robbanva megállt az ájsszes navigációt tisztet és megsemmisítette a tárcápeket. Az Astoria nem tarthatott ki sokáig. A társait reka a tombolás társait, a gépárcsók a betáduktá tengervíz miatt voltak kénytelenek elhagyni szolgálati helyeiket. A parancsnoki hádon sem volt áletben már senki. A hajó egyre lassulva hamarosan mozdulatlan "hullóvíz" dermedt. A Quincy fedélzetén Moore sorhajókapitányt az elsősor társait ugrasztották ki ájgyájba. A hádra berontva qt és valamennyi ott tartázkodást elvakítottak a Chokai reflektorai. Lókk már ki azokat a rohadt fényszórákat! - adta ki elsősor parancsát. Aztán, hirtelen meggondolva magát, vissza is vonta: Hátha a fényforrások saját hajón vannak! Inkább kapcsolják fel a mi reflektorainkat, hogy qk is ászeregyék, barátai hajó vagyunk. A vágz nem is kósett. Az ellenséges hajóoszlopok lámpái villába fogták a Quincy-t. A halálosan pontos grájnitzuhatag kénytelen Moore már csak egy parancsot tudott kiadni: Kétsős kénytelen keráitánk! Minden lámpáknak tqz! Kéldjkk Qket a pokolba! Aztán a kénytelen grájnitok tqzhatása egyszeren elsóppáte a hidat. Egy torpeda a 4-es kazánházban robbant és valásággal kibelezte a hajót. A lángtengerben szinte azonnal krematáriumá vältözött az egészen gépház. A áken betárcá vág pedig megállt azokat, akik társait lve a tqzvihart, oltani igyekeztek. A talpon maradottak kénytelenül a rangidős - egy társait tisztje - parancsot adott a hajó elhagyására. A cirkálók 2.35-kor elsólyedtek. Az ácszaki csoport áon haladá Vincennes volt az utolsó hajó, melyre az ellenséges lecsapott. A japán társait reka addigra már tárcáletesen belétek magukat. Ami a továbbiakban kénytelen az nem csata, hanem kénytelen ácszárírs volt. Hájrom torpeda és - a kisebb qrcéret lámpákkat nem is szájmolva - legalább 56 db 203 mm-es grájnit csapádtott a szerencsétlen cirkálók testére. A kénytelen merészkedő ellenséges márg géppuskatqzzal is elárasztotta felárcátmányt. A páncéltornyok felrobbantak, mikényben az alsóbb fedélzeteken megfékezhetetlenül pusztítottak a lángok. A háhng Riefkohl sorhajókapitány márg akkor is tqzparancsokat osztogatott, mikor hajóján már nem akadt egyetlen egy, társait sre kópes ájgyó sem. Vágá minderről társait tisztje világgósította fel, aki a cirkálók orrában látvó bemórcáillásbá, társait reka és roncsokon ájtverekedve jutott el hozzá. A japán lámpákkat márg további ájt percen keresztül záporoztak a kiszolgált Vincennes-re. Mikawa parancsára a japán csapásmórcá 2.15-kor szántették be a társait st, aztán felsó-vádtak az ájszakában. Riefkohl ekkor adhatott parancsot a menthetetlen cirkálók elhagyására, melyet negyed árával kérésre el is nyeltek a habok.

## AZ ELSŐ-PRP JAPÁN GYPZELEM MÉRŐRLEGE

Abban a pillanatban a diadalmas japán cirkálók a tőlük Ácpen 32 km-re kirakodás szállítás-hajás kárlásaitt májr csak három harcköpes szűrvetsőges cirkálók, az Australia, a Hobart és a San Juan, valamint egy maréknyi rombolás állt. A fiatalabb tiszték arra unszolták Mikawa tengernagyot, hogy sűrűn el az ellenséges hárdfőt. A kárjelentésekben meg tudhatta, hogy szívesen három hajóját ártók találata, melyek 58 tengerész halálát és 53 sebesülést okozták. Az ártaluk okozott pusztáshoz képest mindez elvárható. Amikor meg is, inkább jászan észre hallgatott és a visszavonulás mellett döntött. Egyfelől azért, mert hajói májr IQszerkesztésükkel szemben - több mint 1000 db 203 mm-es lövedéket és szinte valamennyi torpedójukat - ellőtték. Másfelől meg, mert a kárlás napkelte a bosszúállók amerikaiak látható madársaival fenyegette. Ne feledjük, Mikawa nem tudott rá, hogy Fletcher altengernagy, három repülőgéppel hordozásával elQzQ este elhajózott. A japán parancsnok, elágedetten kárláske 32 perc alatt aratott villámgyors ácszakai győzelmeivel Rabaul felé vette az irányt. Cirkálók a tálaközben csak az ártit lassították, hogy táz alák vegyék, és slyosan megrongálják a Talbot amerikai rombolást. Visszafelé a támaszpontig meg is álltak a bombatámadásokat, de hajói kárlás 10-én a Kako cirkálót elslyesztette egy amerikai tengeralattjáró. 9-én hajlalták a slyosan megrongált Canberra is "csatlakozott" az immár 730 m-es mélységben nyugvó Quincy és Vincennes cirkálókhoz. Az Astoria megmentésére tett kísérletek szintén kudarcba fulladtak, ezért 10-én dőlt kárlás azt is el kellett slyeszteni. Az ausztrál veszteséglistára 84 halott, az amerikaiakra 1024 került. A szűrvetsőges hajón szívesen 709-en sebesültek meg. 16 rakor - a csapásoktól sokkolva - Turner szállítás-hajásnak visszavonulást parancsolt. Néhányuk gyomrában még ott volt a kirakásra várás felszerelés több mint 3/4-e. Az ább rajtaállítás stál rettegő tengernagy azonban, sehog sem mert tovább ott szobrozni. Inkább felszedte a horgonyt és - a fedélzeteken még mintegy 1600 - tengerészgyalogossal egyetemben - az 1700 km-re fekvő Ásj-Kaledónia biztonságos kikötő felé vette az irányt. A Guadalcanalon hagyott bQnyakak csak négy napra elegendő IQszerrel és olyan kevés álelemmel rendelkeztek, hogy a kárlvetkez hetekben zsákmányolt rizsen álltek. A japán rombolók pedig eközben, ácszakánként szabadon hajásákztak fel-alák a sziget partjainál és IQtták állásait.'

### BPNBAKOK KERESTETNEK!

Az amerikai flotta-fparancsnokát a Savás-szigetnél elszendett vereség bizonyos tekintetben nagyobb megrázást okozott, mint a Pearl Harbor-i. Am utábbinál legalább a slyos veszteségekre mentséget szolgáltat, hogy az a támadás hadászati volt. Savás esetében viszont ez nem lehetett kifogás. A vezénylő parancsnokok ostoba elbizakodottságára nem is lehetett mentség. Melytől elvakulva, még akkor sem állták be, hogy Amerika egy olyan ellenséggel harcol, melynek elsQrendő a hadiflotta és aminek tengerészeit arra képezték ki, hogy tálkálélesságre vigyék a támadás harcmodort. King admirális, flotta-fparancsnok hat hőtig egy szót sem ejtett a nyilvánossáig elQt a savás megállítás vereségről. Csak miután október 11-én ájjel Guadalcanal partjainál lezajlott az első, vitathatatlanul amerikai győzelemmel végződött tengeri csata, akkor adatott ki egy szqkszavó hivatalos kárlzleményt a tártánteokról. A hárek kárlás beszuvasztva - mint a cukormázjal bevont keserű pirula - fel sem tnt az a pár sor, melyben futlag említ és tártánteont holmi korábbi csatában elvesztett négy cirkálóról. King azonban addig sem vesztegette az idejét. Hepburn tengernaggyal az állón vizsgálsbizottságot állított fel, hogy az derá-tse ki a katasztráfa okait. A tállálk kikérdeése hánapokig tartott. A feltárás jelentés végül 1943 májusában került King asztalára, aki kapásból 30 ávre titkosította tartalmát. Szeptemberben kelt levelében, az ausztrál és az amerikai flotta legmagasabb rangú, illetékes parancsnokainak kárlvetkezőket ártá: A Hepburn-jelentés alapján arra a megállapításra jutottam, hogy senki sem vonhatás felelősságre vátkes szakszerqtlenégt. A vereség fő okainak a meglepetés és az a tány tekinthet, hogy ez volt a legelső csatája a parancsnoklás tiszték legtbjének. Bár akadtak kárlás olyan szemlyek, akiknek harctári teljesítménye még ezt figyelembe véve sem álltátte meg a ká-váint márcát. Ezért meg fogom tenni a szakságes adminisztratív intézkedéseket. Bárrokratikus zsargonban elQadva ágy festett szájmos ágáretes pályafutás derákba tártásre és egy szemlyes tragédia elQidázése.

### CSAK BIZONYOS FEJEK HULLOTTAK LE

Fletcher altengernagy, aki "megszárlás" anyahajásával, hamarosan a parton találta magát és tállbet sosem bázta rá flottakárlást. Riefkohl és

Greenman sorhajás kapitányok nem kaptak Őj hajás. Bode sorhajás kapitányt leváltották a Chicago körüli Ől Ős Qt is parti beosztásba "számqzták". Bode kásQbb a kihallgatások során a kárdássek tendenciájájbá arra kávetkeztetett, hogy az Q nyakába akarják varni a csőfos vereséget. Mivel nem ká-vájt éppen a szá-njájtkban elsQszámá bqnak lenni, golyás repá-tett a fejébe. Csupán Crutchley Ős Turner ellentengernagyok Ősztak meg simán. Mivel mindkettőjüket King admirális jelálte ki a "Watchtower" hadmvelet parancsnoki posztjaira, gyorsan felmentést kaptak mindenféle vád alá. Pedig ha valakik felelQssé tehetQk a tártántekért, akkor azok mindenképpen Qk voltak. LegfQképp Crutchley, aki ostoba dántásávele - szinte Mikawa kezére játszva - három csoportra forgácsolta szét erQit. Ezzel a dántással ráadásul megsértette a hadviselés legelemibb szabályát, ami az erQk mindenkorai ásszpontosás-tásít á-ria elQ. Mág ennél is bqnásebbnek mondhatás Turner, aki jávájhagyta ezt az elhibázott lápást. Tetejébe az ellentengernagy tázott magabiztosságában mág arra is kápesnek árezte magát, hogy megjásolja, mit fog tenni az ellenséggel. Igen sályos volt az a mulasztás is, hogy nem tudatta a szétszártan hajászáz, biztosás-tás kátelákekekkel a repáQgá-p-hordozás visszavonulását. A sors fintora, hogy má-g a vereségért felelQs szávetséges admirálisoknak a hajuk szája sem gárbált meg, addig a gyQztes Mikawa altengernagyot a császári flotta fQparancsnoksága sályosan elmarasztalta, amiért nem semmisítette meg a kirakodással elfoglalt, jáformán vátelen hajáskat is.

A savási események pozitívuma, hogy az amerikaiak tanultak beléle. Tábbé nem fordult elQ, hogy kapitányaik, akármilyen fáradtak is voltak - ellenséges vizeken - pihenre tártak volna, illetve engedélyezték volna, hogy máj- sodfokóra mársákeljenek teljes harckászáltséget. Az október 11-ei Ős a november 13-ai Őjszakai csatákban aztán az amerikaiak lepták meg a Guadalcanal ágyázásáira ákezQ japánokat. Hájr mindkét esetben tább ember Ős hajás pusztult el a "Vasfenek" tengersizosba meráve, a veszteségek kiegyenlítették voltak. Miután pedig 1943. november 2-án Őjjel, Bougainville partjainál a sokkal erQsebb japán káteláken rajtáttQ amerikaiak, saját veszteséggel nálkál arattak fányes gyQzelmet, a tengerészeknek tábbé májr nem kellett szágyenkezve lehajtani fejüket, ha szába hozták elQtá a '42 augusztusi, Savás-sziget melletti Őjszakai csatát.

Forrás: (Aranysas, 2003. jániusi száim)